

TIZENHÉT ÉVE VONULTAK KI A SZOVJETEK

Közel ötven év megszállás után 1991-ben hazamentek a szovjet katonák. Február 13-án lesz 17 éve, hogy a szegedi „orosz laktanyában” állomásozó bakák kivonultak a városból. A dorozsmai vasútállomáson várakozó szerelvényen alig száz, Szegeden szolgáló katona várta az indulást, miközben a szovjet bakákat búcsúztató meghívottakat a Déli Hadseregcsoport díszszólalja és zenekara szórakoztatta. A kivonulás történelmi pillanatára alig néhány százan voltak kíváncsiak.

HORVÁTH LEVENTE

A kiskundorozsmai vasútállomáson - különösebb csinnadratta nélkül - 1991. február 13-án intettünk búcsút a szovjet

vszerdára a katonai ügyészség vezetője, *Lele András*.

A sebtiben összetakolt díszemelőnyen *Lippai Pál*, Szeged akkori polgár-

→ Öthalmi laktanya

A szovjet katonák bázisa, az öthalmi laktanya fénykorában 1800-2000 egyenruhást, köztük háromszáz tiszt és azok családjának volt otthona. Néhány tiszt az egykori Tolbuhin sugárúton, a mostani Kálvária sugárúton, a mai földhivatal helyén lakott. A tisztek és a parancsnokok átlagosan öt évig maradtak Magyarországon. A majd kétezer fős sorállományhoz tartozók két évig szolgáltak itt, mostoha körülmények között. A 80-as években megsaporodott a szovjet katonák által elkövetett bűncselekmények száma, ezért külön katonai ügyész, Lele András foglalkozott ezekkel az ügyekkel. Az akkori jelentésekből kiderül, hogy a hivatásos állomány szívesen ületelt benzinnel, szénrel, színes televízióval, egyenruhával és csizmával, míg a sorkatonák jellemző bűncselekményének a lopás számított.

katonáknak. Az ünnepségen a város vezetői, valamint a francia, belga, német, jugoszláv és csehszlovák katonai attasék vettek részt.

Se csinnadratta, se hőzöngés

A történelmi pillanatra nem csak a hivatalos meghívottak voltak kíváncsiak. Rajtuk kívül még közel százan gondolták úgy, ők bizony megnézik, amikor vonatra szállnak az orosz bakák. A „tömeg” nem hőzöngött, nem gyalázkodott. Volt, aki egy-egy szál virágot adott a masírozó katonáknak és olyan is akad, aki egy üveg vodkát dugott volna a hazafele tartó egyenruhás zubbonyába, ajándékként.

- A kivonuláskor legfeljebb, ha száz Szegeden szolgáló szovjet katona lehetett jelen, de ők már felszálltak a vonatra, amikor a fővárosból Dorozsmára rendelt Déli Hadseregcsoport díszszólalja masírozott, miközben a katonai zenekar indulókat játszott - emlékezett vissza a 17 évvel ezelőtti

mestere is beszédet mondott, miután *Silov* altábornagy röviden éltette a katonáit, akik „kisegítették a lakosságot

■ A szovjet bakákat búcsúztató meghívottakat a Déli Hadseregcsoport díszszólalja és zenekara szórakoztatta

FOTÓK: GYENES KÁLMÁN

■ A demokrácia kezdete volt, mikor az 1956-os forradalom követelése megvalósult, és a második világháború után itt ragadt szovjet katonák kivonultak Magyarországról

az árvizeknél és a betakarítási munkák idején”.

Tolmácsolatlan sérelmek

- Magam a magyar embereket ért sérelmekről beszéltem. A megerősített asszonyokról, az orosz katonák rablásairól és a „málenkij robot”-ról. Az orosz tolmácsnak nem is nagyon akaródzott fordítani a mondataimat.

Közben a makói MSZMP-sek a „Marosba vele” és az „akasszák fel!” kiáltásokat zúdították felém. Végül azzal zártam a beszédemet, hogy félre kell tennünk a sérelmeinket, mert elemi érdekünk a jó szomszédság, hiszen földrajzi helyzetünket nem magunk választjuk meg - elevenítette fel szónoklatát az egykori polgármester.

Szorongók és megkönnyebbülők

A makói MSZMP képviselői - lehetnek vagy húszan - vörös zászlókat lobogtatva szomorkodtak, hogy végleg itt hagyunk bennünket a szovjet csapatok.

- Olyasmit érezhettem, mint a kelet-németek '89-ben, a berlini fal lebontásakor. A mi társadalmunk számára a demokráciát a szovjet csapatok kivonulása jelentette. Ettől a pillanattól kezdve élünk, és kell, hogy éljünk az önrendelkezés jogával - beszélt a kivonulásról *Ványai Éva*, aki akkoriban a város alpolgármesteri tisztségét töltötte be.

A szegedi laktanya utolsó ezredparancsnoka, *Tyityerjatnyikov* is integetett a dorozsmai állomásról kiguruló szerelvényről. Nem sokkal később Szatymaznál leszállt a vonatról, hogy aztán gépkocsival visszazárlítsák Szegedre, az ünnepséget követő búcsúbankettre.

Ványai Éva a szegedi orosz laktanya-

→ A KRÓNIKÁS SZEMÉVEL.

Dorozsmán és a szatymazi állomáson is hosszasan vesztegelt egy-egy szerelvény, amely a „ruszki” katonákat vitte el a laktanyából. Szó szerint könnyeztek, sírtak, amikor megmozdult a vonat, integettek, néhányan a vízszontlítás reményében megkocskáztattak egy daszvidányiját. Előtte elmondták, nagyon jól érezték itt magukat, a magyar az barát. Fogalmuk nem volt, hogy hová telepítik őket. A tudósítók beléphetek a laktanyába is, amely épületei elkesztően lepusztult állapotban voltak. A fogadáson a szovjet katonai vezetők a békére és a barátságra emelték poharukat - emlékezett vissza az eseményekről egykor tudósító kollégánk, V. Fekete Sándor.

ban rendezett ünnepségre is hivatalos volt. A fogadás díszletei mögött látta, hogy milyen katasztrofális állapotokat hagytak maguk mögött az elnyomó nagyhatalom képviselői. A lepusztított lakások látványát, az olajjal szennyezett területet és a szétszerelt gépházat a frissen meszelt falak, és a szépen terített svédasztal sem palástolhatta.

SZÍV ERNŐ

Az ember megszólítása

A halál és az adófizetés mellett a világ egyik leglényesebb eseménye az - mely által intelligenciánk, szeretetünk, megvetésünk egyaránt megnyilvánul -, hogy miként szólítjuk meg a másikat. Amióta létezik e-mail, sokszorosára nőtt a levelezések száma, az emberek lényegesen többet értekeznek, mint a kolerás, hidegháborús korokban. Mivel a levélírás gesztusa éppen annak a felületességnek a szolgálatában áll, amelyet az internet megkíván, érdemes megvizsgálni a megszólítások formáit és természetét, vagyis azt, mi minden történik a nevünkkel egy levélben, egyáltalán mi lesz a bennünket célzó levelekben mivélünk!

Szia!

Rendes ember naponta 10-15 e-mail levelet kap - a spameken kívül. Senkit nem akarok elkészeríteni, de aki tíz levelet nem bír magának egy nap alatt, komoly bajban van, értékelje át az életét, figyeljen, mert egy délután majd ott ásit rá az inbox üres rovata, egy sivatag se lesz rá kíváncsi, az egzisztencializmus magánya, Kafka félelme, a haláltáborból túlélt ember szorongása fityeg-fityeg megszólítással kezdődik, akár csak a rodostói levelek, vagy Iliá Miska bácsi hagyományos képeslapjai. Ezek között is erős helyet foglal el a szimpla szia. Borzongva nézzük, régi ismerős írt, mintha kést döftek volna a szívünkbe. A „szia” utcai megszólítás. Utcán viszont nem írunk. Fölfogásunk ortodox, ökonervatív, a mondat interneten is mondat. A név interneten is név.

Tisztelt Szív úr!

Általában diplomáciai, vagy közintézményi formula, és igazán magyar formula, hungaricum. Mivel sok német, francia, cseh, svájci, szlovén, sőt többi levelet kaptunk már, biztosan állíthatjuk, kizárólag magyar intézményekre jellemző, hogy nem írják ki az ember TELJES nevét. És nem arról van szó, hogy az ember Pelé lenne, azzal a hosszú névvel, hiszen a magyar emberek neve

két- maximum három tagú. Szerintem ez egy otromba hagyomány, vagy a spórolás eltévesztett formája.

Kedves Barátaim!

A körlevelek megszólításának az a fajtája, amelyet többnyire kétségbeeséssel fogadunk. Az ilyesfajta megszólítás közösségi cselekedetre hív, alá kell írni, együtt kell érezni, tiltakozzunk, adakozunk! Ám ha megvizsgáljuk a több száz e-mail címsort, láthatjuk, mennyi rettenetes kolléga szerepel, akikkel valamely eszméért, szívárványért közösséget illene vállalnunk. A jogvédő, aki előlköött az újságosnál. A kritikus, aki tönkretett 34 írói-költői. A publicisztikaőrült. És a többi. Általában nincs menekvés. Hanem az is nagy tévedés, hogy az idea szebb, mint kiötlője, az ember.

Tisztelt Fogyasztó!

Az embert az különbözteti meg az állattól, hogy fogyaszt. Fogyasztásnak azt a tevékenységet nevezzük, amelyet mérni lehet. Amit meg lehet mérni, azért fizetni kell, tehát a tisztelt fogyasztó megszólítás a baljósat jelent, mert vagy állálnak, és akkor nekünk is módosítani kell a rendszeren, vagy nem fizettük időben, vagy új szolgáltatást kívánnak, melyet a piros gombok lenyomása után nyomban abszolválhatunk, igaz, dupla annyit, mint eddig.

Ön nyert!

Teljesen nyilvánvaló, hogy nem nyertünk, sőt inkább akarna valaki nyereszkedni belőlünk, ingyenutazást kínál, olyan potenciánövelő szert kínál, amely még a koporsó földelét is lelőki, wellnesshétvégeivel kecsgetet Tápén, mindegy, az a biztos, hogy ön - te, mi - semmi esetre sem nyertünk, és ha belemegyünk a felkínált nyeresemény kalandjába, biztosan veszítünk.

Ernő!

Ezt speciel szeretjük. Az ilyesfajta megszólításban öntudat mun-

kál, és ez az öntudat egyenrangúságot tételez fel. Nekünk nem rossz, ha valaki úgy vélekedik, hogy egyenrangú velünk, csak mert mi sem gondoljuk másként, akárkivel egyenrangúak vagyunk, lennénk, szeretnénk lenni. Az ilyen lehet szerelmes levél is, rajongói levél is, gyalázkodó viszont nem, mert a gyalázkodót mindig jelzősítik.

Kedves Szív Ernő!

Ez az a megszólítás, amelyben mindig írásokat kérnek tőlünk. Az írások a regénytől a forgatókönyvig, a kiállítás megnyitótól novelláig, az interjúktól az alkalmi köszöntőig terjednek, óriási a repertoár, és szerény felmérésem szerint a küldemények kilencven százaléka nem jelzi, hogy miféle javadalmazásért kellene ama bizonyos regényt, novellát megírni. Nyilván egy tanár, egy miniszterelnök vagy egy vasutas is vakra dolgozik!

Kedves Ernő!

Ama ismerősök élnek e reményteljes és szolid megszólítással, akik írást küldenek. Nem elég Magyarország uszke száz irodalmi lapja, legalább ennyi kiadója, a hobbiól és elkeseredésből írók többsége azt is óhajtja, hogy valamely szaktekintély látta-mozza a tizenöt évig írt anyaregényét, az ötvenesen elkezdett posztmodern hőseposzát, vagy az ötvenezer karakteres SMS-el-beszélését. Könyörgünk, akkor mire való az irlgmatlan mennyiségű lektor, szerkesztő, aki a magyar irodalom ütőerén tartja a kezét?! Vagy ők már mind visszaadták az írást?!

Nincs megszólítás

Barátok közt esetleg. Naponta többszöri üzenetváltók közt esetleg. Válóperben lévő közt esetleg. Személyiségi-jogi perben állók közt esetleg. Ötéves kor alatt esetleg. Érdemes megnézni e kontextusban az esetleg szó szerepét. Esetleg, ez már azt jelzi, hogy a bűn megtörtént - vagyis megszólítás elmaradása - és talán, ki tudja, lehet feloldozás. Talán, Kedves Olvasó. Esetleg.